

Trháku v nadmořské výšce okolo 250 m. Prozkoumány byly celkem čtyři archeologické objekty, které se vázaly pouze na jihozápadní prostor stavby s podložní vrstvou hlinitých sedimentů, na zbytku plochy bylo registrováno jen zpevněné skalnaté podloží. Objekty obsahovaly nevýrazný keramický materiál, který je možné na základě profilací okrajů, tvaru jednoho dochovaného ucha a příměsí drcené keramiky v hrnčířském těstě přiřadit lengyelskému kulturnímu komplexu. Mimo aktivity I. L. Červinky na počátku 20. století při průzkumu mohyl v okolí kóty „Vražec“ (Červinka 1942, 10) a pozdějších sběrů M. Olivy a J. Vokáče (Oliva 1987) jde doposud o jediný výzkum na katastru obce. Obecně jde v rámci monitorování stavebních aktivit o vcelku ojedinělé pozitivní zjištění a jeden z mála standardně provedených záchranných výzkumů v tomto periferním území okresu Kroměříž na severním okraji Chřibů.

Literatura

Červinka, I. L. 1942: Osídlení kraje olomouckého v pravěku.

In: N. Černý (red.): *Vlastivěda střední a severní Moravy. Díl II, část 1. Studie z kulturních dějin střední a severní Moravy*. Přerov: Učitelské jednoty v župě olomoucké.

Oliva, M. 1987: *Aurignacien na Moravě*. Studie Muzea Kroměřížska '87. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska.

Summary

A settlement of the Lengyel culture was discovered during the utility infrastructure installation prior to the construction of seven new family houses at the southeastern edge of Lubná (Kroměříž District) in 'Rybničky' field.

Miroslav Popelka

Modřice (okr. Brno-venkov)

Ul. Mayerova, Střední, „Za Humny“, parc. č. 228/2, 242/1.

Kultura s lineární keramikou, lengyelská kultura. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -598404, -1168561; -598173, -1168564; -598177, -1168411

V průběhu roku 2023 došlo při rekonstrukci kanalizace a vodovodu v Modřicích v Mayerově a Střední ulici a v bezejmenné uličce spojující Střední a Prusinovského ulici k záchrannému archeologickému výzkumu. Kromě objektů kultury středodunajských popelnicových polí (viz oddíl Doba bronzová) se podařilo doložit také osídlení kultury s lineární keramikou a lengyelskou kulturou. Kultuře s lineární keramikou náleží hliník, který byl dokumentován v bezejmenné uličce, přičemž blízkost dvou kulových jam může svědčit o existenci dlouhého domu v tomto prostoru.

Do období lengyelské kultury mohl být zařazen především rozměrný příkop, snad typu spitzgraben, který byl narušen liniovým výkopem v západní části Mayerovy ulice. Další takto datovatelný sídlištní objekt se nacházel ve východní části téže ulice.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

In 2023, a rescue archaeological excavation took place in the cadastral area of Modřice (Brno-Country District) in Mayerova and Střední streets. The excavation uncovered part of a settlement of the Linear Pottery culture, as well as a ditch and a feature from the Lengyel culture.

Jiří Zubalík

Mohelno (okr. Třebíč)

„Dlouhý“.

Lengyelská kultura. Příkopové ohrazení. Sonda. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1184642N, 16.1737731E

V roce 2023 pokračoval výzkum rondelu Mohelno II v poloze „Dlouhý“ a navázal na drobnou sondáž z roku 2021 (cf. Bartík et al. 2022). Proveden byl sondážní řez příkopem rondelu u jeho JJZ vstupu (sondy S1 a S2) a palisádovým žlabem (sonda S3) situovaným uvnitř kruhového areálu. Výzkum prokázal, že jihovýchodní segment rondelu má jednoduché zaoblené ukončení. Šířka příkopu přesahovala v rámci nejvýchodnějšího dokumentovaného profilu hodnotu 5 m. Příkop rondelu má nepravidelně hrotitý tvar a v rámci sondy S2 dosáhl hloubky 332 cm. Ve spodní a střední části zásypu příkopu se podařilo zdokumentovat několik vertikálně i horizontálně ležících kusů spálených kúlů (obr. 3). V uzávěru rondelu (S1) byla v centrální části výplně odkryta kumulace fragmentů dvoudílných ručních mlýnků (obr. 4). Na základě nepočetného keramického materiálu můžeme příkop datovat do období lengyelské kultury. Jemnější datování bude možné až na základě výsledků radiokarbového datování. Zásyp příkopu obsahoval i intruze fragmentů keramiky kultury s lineární keramikou, které se do něj dostaly z nedalekého sídliště. Odebrána byla také celá řada vzorků pro paleobotanické a další přírodovědné analýzy, včetně mikromorfologie, jež umožní blíže specifikovat tafonomické procesy podílející se na genezi zásypu příkopu rondelu. Nově získaná data se stanou základní pramennou bází pro komplexní řešení otázek možného časového souběhu a společensko-sociálních vazeb mezi třemi mohelenskými rondely, jež byly vybudovány několik stovek metrů od sebe (Bartík et al. 2022).

Literatura

Bartík, J., Knotek, P., Milo, P., Tencer, T., Škrdla, P., Vokáč, M., Kovárník, J., Lengyel, M., Koláčny, S., Kučová, J. 2022: Mohelno (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 63(1), 134–135.

Obr. 3. Mohelno. Řez příkopem rondelu II. Foto J. Bartík.

Fig. 3. Mohelno. Cross-section of the roundel II ditch. Photo by J. Bartík.

Obr. 4. Mohelno. Kumulace fragmentů dvoudílných ručních mlýnků. Foto J. Bartík.

Fig. 4. Mohelno. Accumulation of fragments of two-piece stone hand mills. Photo by J. Bartík.

Summary

The excavation of the Mohelno II roundel in ‘Dlouhý’ field (Třebíč District) continued in 2023, following up on a small-scale test pitting from 2021 (cf. Bartík et al. 2022). New test pits were dug through the roundel’s ditch near its SSW entrance (Fig. 3) and the palisade trench situated inside the circular enclosure. A concentration of fragments of two-piece hand mills was uncovered in the closure of the roundel in the central part of the fill (Fig. 4). The excavation confirmed its dating to the Lengyel culture period.

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla, Jaromír Kovárník,
Katarína Adameková, Milan Vokáč, Petr Knotek, Marcel Lengyel,
Peter Milo, Tomáš Tencer, Klára Augustinová

Morkovice-Slížany (k. ú. Morkovice, okr. Kroměříž) Ul. Záhumenice, parc. č. 1814/19.

Lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.
Uložení nálezů: Neuvedeno.

Lokalizace: WGS-84: 49.2497919N, 17.2049919E

Při záchraném výzkumu na parcele č. 1814/19 byl prozkoumán jediný archeologický objekt – sídlištní jáma kruhového půdorysu. Stáří objektu je na základě drobného fragmentu tenkostěnného pohárku (při laboratorním zpracování se rozpadl) odhadováno do mladého neolitu (lengyelská kultura). Vzhledem k solitérnosti situace v prostoru a charakteru zášypu s minimem materiálu je pravděpodobné, že se jednalo o objekt na periférii dosud neznámého sídliště. Přestože v okolí bylo v minulosti sledováno větší množství zásahů do terénu v souvislosti s přípravou území pro novou lokalitu individuálního bydlení (základní technická vybavenost I. etapa, pokládka rozvodů kabelu nízkého napětí a několik rodinných domů), jde o ojedinělou situaci, která sama o sobě nevyovídá o struktuře ani rozsahu pravěké lokality, nacházející se v trati „Záhumenice“, a je možné předpokládat, že je součástí sídliště, které pokračuje spíše směrem k jihu pod zástavbu obce.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

An isolated feature dating to the Neolithic period (likely to the Lengyel culture) was investigated during the construction of a family house on Plot No. 1814/19 in Záhumenice Street (Morkovice cadastral area, Kroměříž District).

Miroslav Popelka

Ostrožská Lhota (okr. Uherské Hradiště)

„Lán“, „Brodské“, parc. č. 710/4.

Kultura s lineární keramikou. Pohřební areál, sídliště. Plošný odkryv.
Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 48.9800739N, 17.4742194E

Od poloviny července do poloviny září roku 2023 proběhl záchraný archeologický výzkum, iniciovaný odkrytím archeologických nálezů, včetně lidských kosterních pozůstatků, zachycených při zemních pracích spojených s pokládáním technologického zařízení v návaznosti na stavbu nového rodinného domu. V dotčeném místě identifikace archeologické situace byl liniový výkop rozšířen na plochu o rozměrech 10 × 5 m, která byla nejdříve strojově a posléze ručně skrývána. Pod vrstvou ornice, která kvůli pravidelné orbě obsahovala promíchané archeologické artefakty z různých období, se nacházela tmavá kulturní vrstva zánikového horizontu neolitického osídlení lokality s mocností narůstající po svahu dolů, ve směru od severu k jihu, ze které byly vyzvednuty střepy keramických nádob kultury s lineární keramikou, ale i štípaná, broušená a ostatní kamenné industrie, zvířecí kosti a množství mazanice. Pod ní se nacházela světlejší vrstva, která již stratigraficky navazovala na výplně objektů zahluobených do podloží. Ve fázi odkryvu, kdy bylo možné rozeznávat obrysy objektů zahluobených již přímo do eolické sprašové vrstvy vyznívající po svahu, případně do pískovcovo-jílovcového flyše, se podařilo lokalizovat dva liniovým výkopem porušené a dva neporušené lidské skelety. Preparován byl zbytek porušeného skeletu dítěte ve věku zhruba 10 let (H1), uložený do mělké, v době pohřbení již částečně zasypané sídlištní jámy (obj. 554). Dále byl odkryt porušený skelet dospělé ženy (H2), uložený do severovýchodní části rozměrnějšího sídlištního objektu (obj. 550), který byl v okamžiku pohřbení rovněž již částečně zasypaný. Skelet spočíval osou těla ve směru JVV, hrudí a obličejem otočený dolů, přičemž dolní polovina těla byla porušena bagrováním. V západní části sondy byly odkryty dva neporušené skelety dospělých žen (H3, H4), uložené ve skrčené poloze do sídlištních jam, přičemž skelet označený jako H3 se nacházel ve výplni stejného sídlištního objektu jako skelet H2, avšak v jeho protější jihozápadní části. Skelet označený jako H4 ležel na dně plytkého objektu (obj. 552), odkrytého v jihozápadní části zkoumané plochy. Skelety označené jako H3 (obr. 5) a H4 (obr. 6) byly uloženy ve skrčené poloze, na levém boku, osou těla ve směru JVV, obličejem směřujícím k JJZ. Pohřební výbava ženy označené jako H3 sestávala z poloviny obroušeného a několikrát násobně provrtaného spínadla vyrobeného z mořské mušle, které se nacházelo na hrudi, a nepravidelně válcovitého předmětu vyrobeného z mazanice, jenž byl uložen do prostoru mezi hlavou a skrčenými koleny. Zášyp okolo skeletu H4 neobsahoval žádné předměty pohřební výbavy, u zbývajících dvou bagrováním porušených skeletů (H1 a H2) není možné doložit přítomnost pohřební výbavy. Ani u jednoho z pohřbů